

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. III. Quæ res in feudum dari possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

litatis, deficiat capacitas in Clericis, quia continet in se implicitum onus serviendi personaliter in militia: nam constat, Episcopos, & Clericos imò Religiosos *juramenta fidelitatis* præstare dominis feudorū *cap. 30. de Jurej. cap. un. §. verum de stat. Reg. in 6.* & tamen in juramento fidelitatis de servitio personali mentio fiat, tamen, cum consuetudine jam generali inductum sit, ut per substitutum illud præstare liceat, Clerici omnino capaces sunt feudorum, quanquam juxta formam *cap. 30. de Jurejur.* Juramentum fidelitatis præstare debeant.

43 Sed quid de Monasterio, vel Religione? Resp. si bonorum capax sit, feudumque à servitio liberum, vel quod honestè à Monasterio saltem per substitutum præstari valeat, pariter in feudo sui professi succedere. Panorm. in *cap. 8. de Probat. num. 69.* Tambur. *de Jur. Abbat. tom. 3. disput. 11. Quest. 6. num. 26. & seqq.* cum aliis pluribus ibi-

dem allegatis, qui tamen AA. hanc Conclusionem communiter ita limitant, ut ad tempus duntaxat vitæ ipsius professi feudi utilitas ad Monasterium spectet, & eo mortuo ad agnatos, vel dominum directum redeat: etsi enim Monasterium aliàs locò filii censeatur, ita, ut, si hæres hæreditatem restituere jussus, casu, quo sine liberis decederet, Monasterium ingrediatur, illud in filii locum subintrans nihil restituere teneatur, in feudis tamen aliter observatur, ubi filius tantum naturalis & legitimus succedit, cum Monasterium tantum pro filio civiliter tali habeatur. Hæc quidem de Monasteriis bonorum stabilium capacibus. Sin verò Monasterium, aut Religio, quam quis profitetur, bonorum capax non sit, etiam Monasterium in feudo sui professi non succedit, sed illud vel ad dominum, vel ad agnatos revertitur. Azor *part. 3. lib. 10. de feud. Quest. 4.*

§. III.

Quæ res in feudum dari possint?

SUMMARI.

44. Regula proponitur circa res in feudum dari idoneas. 45. Excluduntur res mobiles. 46. Non item quæ rebus immobilibus coherent. 47. Neque etiam res incorporales. 48. Debent tamen hæ res in commercio humano existere. 49. An decimæ laicis in feudum dari possint? Resolvitur negativè. 50. Consuetudinem contrariam legitimam non agnoscimus. 51. Res aliæ, quæ in feudum dari nequeunt, enumerantur. 52. Res feudales rursus subinfeudari possunt. 53. Pecuniâ non est objectum feudi. 54. Bene verò res aliena, & quo effectu?

44 **D**E rebus, quæ in feudum dari possunt, habemus Regulam *tit. 1. in fin. feud. 2.* quam feudista his verbis expressit: *Sciendum est autem, feudum, sive beneficium non nisi in rebus soli, aut solo coherentibus, aut in iis, quæ inter immobilia communerantur (veluti cùm de Camera, aut de caverna feudum*

dum datur) posse consistere. In triplici ergo rerum specie feudum consistere potest. Nimirum I. in re immobili. II. In re ab eadem dependente. III. Vel denique in rebus, quæ immobilibus æquiparantur.

45 In re igitur immobili constitui dicitur feudum, ut appareat, res mobiles non esse aptum objectum feudi, quia ejusmodi res, cum usu consumantur, aut atterantur, dominium utile taliter in Vasallum transire nequit, ut proprietas domino directo salva maneat, id quod tamen de substantia feudi est. Et sane feudista tit. 23. feud. 2. feudum, non bene in rebus immobilibus constitui dixisset, si res mobiles æque materia habilis fuissent judicata. Mobilia, quæ ab AA. afferuntur argumenta, figit, & configit Hunnius d. tract. cap. 9. Q. 1. pag. 157.

46 Res, quæ immobilibus cohærent, cum civiliter loquendo ab illis separari nequeant, rectè una cum illis in feudum dari possunt; hinc lacu, fluvio, stagno, piscina in feudum datis veniunt etiam pisces ibidem nati, excipe, nisi solius custodiæ causa sint repositi. Huc etiam referuntur fructus, quatenus illi adhuc sunt pendentes, & rebus immobilibus cohærent. Item Sylva in feudum data etiam arbores cæduæ unâ videntur esse concessæ, ubi tamen Vasallum Stryck, in Exam. feud. cap. 8. quest. 17. civilitatis memorem esse jubet, ne cædendo arbores Sylvam devastet. Num verò etiam jus venandi transeat, dubitaveris? ego paucis respondeo, in nostra Germania, ubi jus venandi ad Regalia Principum relatum est, sola in feudum sylvæ concessione jus venandi non transire; secus ubi

hæc consuetudo non viget, sed jus venandi aliquod appertinens, & connexum cum fundis est. Vid. P. Ranbeck cap. 2. thes. 4.

Denique res incorporales aptum feudi objectum esse possunt, quia rebus immobilibus æquiparantur. Huc refer Imperia, Magistratus, Jura, pensiones pecuniarias &c. Et hæc res bifariam in feudum concedi possunt, vel recisæ, & quasi avulsæ à fundo, vel castro, cui aliàs inhærent; vel accessoriè cum re immobili, ut si jurisdictio unacum territorio in feudum detur. Quomodo Regalia objectum feudi constituant, consule Illustr. D.D. de Herz in laudat. tract. cap. 5. §. 3. per tot. & Clariss. P. Ranbeck cap. 2. thes. 4. pag. 73. & seqq.

Porro, ut res immobiles, aut eidem æquipollentes in feudum concedi valeant, debeat existere in commercio humano, & nulla lege alienari specialiter esse prohibitæ. Unde sequitur, quod res sacræ, Religiosæ, spirituales (nisi accessoriè, & in consequentiam unacum castro, civitate &c. veniant arg. cap. 3. §. 6. de J. P.) in feudum dari nequeant, quia ejusmodi res non sunt in commercio hominum, adeoque alienari nequeunt. Arg. l. 72. §. fin. & l. seq. ff. de contrab. empt.

De Decimis quæri solet, an in feudum Laicis dari possint? Distinguunt aliqui inter decimas, quæ ante Concilium Lateranense, quod Anno 1379. celebratum fuit, Laicis concessæ fuerunt, & quæ ex post infeudari prohibitæ sunt. Illas credunt, posse adhuc in feudum dari, non verò has. Ego autem cum sæpe laudato P. Ranbeck cit. cap. 2. thes. 4. pag. 85. & seq. simpliciter assero, nullas hodie decimas Laicis in feudum

dum dari posse, tum ex ratione generali, quod decimæ quæcunque fundentur in titulo spiritali, ad eoque commercio Laicorum sint exemptæ, tum ex Textu speciali in *cap. 19. de Decim.* ubi Concilium Lateranense, sine ulla distinctione, aut limitatione prohibet, *ne Laici cum animarum suarum periculo detinentes, in alios Laicos possint ALIQUO MODO transferre.* Ergo omnis translationis modus (infert Panormit. *ad cit. cap. num. 3.*) Laicis est inhibitus, ita, ut nec vendere, nec permutare, nec infeudare possint, quod corroboratur ex *cap. 7. de his, quæ sunt à Prælat.* ubi hoc specialiter constitutum est, ut Laico liceat, alteri loco spiritali, quàm ille sit, cui de jure communi alias competere decimæ noscuntur, saltem de consensu Ordinarii jus percipiendi decimas subinfeudare, quia non multum refert, quanam Ecclesia decimas habeat, dummodo Laicis, tanquam iniquis detentoribus auferantur, quæ ratio sine dubio in concessione feudi decimabilis per Laicum Laico factam cessat.

50 Laymanus, qui contrarium defendit in *Theol. Mor. lib. 4. Tract. 6. cap. 6. num. 6.* sola nititur consuetudine, & usu aliquorum Principum, ac Laicorum, contrarium practicantium, de qua praxi testantur Clarus *§. feud. quest. 13. Decius Consil. 137. & Zasius part. 4. num. 24. §. seqq.* sed meminisse debuisset, non semper, quæ fiunt, rectè fieri, unde Proculus ait in *l. 12. ff. de Offic. Præsid.* non spectandum, quid factum est, sed quid fieri debeat. Nam in *cit. cap. 19. de Decim.* expressè legitur, quod Laici illas decimas, quas ante Concilium Lateranense acceperunt

in feudum, cum animarum suarum periculo (ut plurimum saltem) detinere, hoc est, ut explicat Panormitanus ibidem: *Non cum aperto peccato, sed periculum videtur imminere, quia timeandum est, ne DEUS provocetur, cum ex necessitate illa concessio fuerit eis facta.* Non enim aliter S. Pontifex potest, aut vult decimas remanere penes Laicos, nisi ex causa rationabili etiamnum subsistente, imò probabile est, quod Concilium Lateranense illas decimas antea à Laicis possessas non ultrò possideri indulgisset, si sine scandalo, aut perturbatione Principum, ac populi eas ad Ecclesias, quarum antea fuerant, revocare potuisset. Unde optandum foret (scribit P. Engl *ad Tit. de Decim. num. 25.*) ut quidam Laici saltem opulentiores ad eligendam viam tutiorem, & exonerandam suam, suorumque majorum conscientiam induci possent, ut decimas, aliæque jura Ecclesiis Parochialibus restituerent, experientia quippe constat, quod ea tempestate, qua Hæreses in Germania invaluerunt, ac Ecclesiæ jura, & bona súsque deque verterunt, etiam Patroni, & Advocati Ecclesiarum jura, & redditus in suam utilitatem liberè converterint. Quamquam nolimus inficiari, in illis quoque turbidis temporibus pios, & Ecclesiæ fideles extitisse Laicos, quibus ob insignia in Ecclesiam merita, vel etiam ob ipsius Ecclesiæ utilitatem, vel per privilegia, vel per contractum feudalem decimæ fuerint concessæ. An autem decimæ Laicales censeantur ante Concilium Lateranense concessæ, quoties de initio talis factæ concessionis non constat, & quid juris in illas Laicis competat, prolixius examinat P. Engl *cit.*

cit. Tit. num. 26. § seq. P. Ranbeck de cap. pag. 89.

§¹ Dicitur est superius, quod res alienari prohibita non sint aptum objectum feudi per textum *tit. 3. §. 1. feud. 2.* unde non tantum prohibentur in feudum dari res Ecclesie sine justa causa, & debita solemnitate, ut *ad tit. de his, quæ fiunt à Prælat. § de rebus Eccles. alienand.* probatum dedimus, sed etiam huc referuntur res litigiosæ *l. 2. § ult. C. de Litigios. fundus dotalis l. 1. § tit. ff. de Fund. dotal. bona filii adventitia l. 1. C. de Bon. matern. res fideicommissariæ restitutioni obnoxia l. ult. §. sed quia C. commun. de Legat. res minorum extra decretum Magistratus l. 22. C. de Admin. tut. res communes, cum divisio postulata est. *l. 1. C. de Comm. div.* Denique res omnes, quæ sive à lege, sive à testatore, sive pactione contrahentium alienari prohibentur *l. ult. C. de Reb. alienand. Gonzalez ad cap. 2. h. t. n. 9.**

§² Quæ tamen regula de rebus alienari prohibitis non impedit, quominus res in feudum concessa rursus alteri ab ipso vasallo in feudum concedi, seu, ut loquimur, subinfeudari possit, tametsi enim feudi constitutio sit species alienationis, ea verò constitutionibus Lotharii, & Friderici manifeste prohibeatur *tit. 25. § 55. feud. 2.* tamen ad correctionem jurium evitandam, dicendum est, dictos Imperatores ad subinfeudationem factam prohibitionem extendere noluisse, & hoc colligimus ex *tit. 26. § 34. feud. 2.* ubi expressè subinfeudatio permittitur, quod etiam confirmat perpetua consuetudo infeudandi, quæ hodie adhuc viget. Ne verò primo domino directo, sive seniori subinfeudatio noxia, & damnoſa existat, his

sub cautelis, & conditionibus fiat necesse est, ut I. sine fraude fiat, II. ut subinvestitus ejusdem sit conditionis, & qualitatis cum primo vasallo, hoc est, ut is æque idoneus, ac sufficiens sit ad servitia feudalia præstanda, & denique III. ut sub iisdem pactionibus, & conditionibus fiat, sub quibus primo vasallo feudum concessum fuerat. Vid. Hunnium *d. cap. 9. pag. 186.*

An in pecunia ex vendito fundo §³ feudali redacta feudum propriè tale constitui possit, quæri scimus? Nos negativam cum communiori tuemur, ex ratione, quod pecunia consistat in abusu, unde in mutuo necessum est, ut dominium transferatur, quamvis mutuarius solum usum pecuniæ intendat, quia nemo pecuniis uti potest, nisi ipsam substantiam consumendo, id verò repugnare naturæ feudi, jam superius dictum est. Nec officit, quod surrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum surrogatur. *l. 10. §. 2. ff. si quis caution. sisti l. 28. §. 1. ff. de Jurejur.* consequenter etiam pecunia ex fundo feudali redacta naturam feudi. Nam hoc axioma duntaxat procedit, ubi surrogatum ejusdem est naturæ, & indolis, cujus est res, cui surrogatum est, quæ itenditas non reperitur in pecunia, ex fundo feudali redacta, & ipso feudo, ut satis ex dictis constat, & præterea fallit in rebus singularibus, hinc pretium ex re furtiva comparatum furtivum non est. *l. 48. §. ult. ff. de Furt.* Nec etiam obstat Textus in *tit. 25. feud. 2.* ubi fundo feudali evicto jubetur dominus vasallo ejusdem æstimationis feudum restituere, vel nummos in feudum dandos numerare. Verum hoc ita intelligendum est, ut nummi numerentur,

tur, non ut in illis feudum constitua-
tur (hoc enim repugnat naturæ feudi,
ut in re fungibili, & quæ ipso usu con-
sumitur, constituatur) sed ut vasallus
sibi aliud venderet feudum. Schrader
Tract. feud. part. 3. cap. 1. num. 8. Hun-
nius *d. cap. 9. pag. 161.*

54 Res aliena, quod in feudum dari
possit, dubitare non finit Textus in
tit. 8. § 25. feud. 2. sed quomodo? at-

tendere oportet, an vasallus sciens rei
alienæ investituram acceperit, num ig-
norans? Priori casu, nisi speciali pacto
sibi prospexerit vasallus, dominus pu-
tativus de evictione ei non tenetur, po-
steriore verò aut aliud ejusdem æsti-
mationis feudum præstare, aut num-
mos, quibus aliud compareret, solvere
tenetur. Clariss. P. Benedictus Schmier
h. t. num. 20.

§. IV.

Quibus modis Feudum constituatur, & acquiratur.

SUMMARI A.

55. Tribus modis feudum constituitur. 56. Quid sit investitura? 57. An per inve-
stituram abusivam dominium utile unicum possessione transferatur, acriter dispu-
tatur. 58. Nostra sententia est, quod jus in re quidem transferatur, non etiam
possessio. 59. Ratio ejus redditur. 60. Investitura vel est simplex, vel simulta-
nea, & hæc iterum vel pura, vel conditionata, quæ etiam expectativa vocatur.
61. Investitura conditionalis, sive expectativa etiam in feudis Ecclesiasticis locum
habet. 62. Quid præscriptio in feudis possit? 63. Fundamenta parificantis
feudum cum allodio referuntur. 64. Nostra sententia cum communi DD. facit.
65. Præscriptio in feudis Ecclesiasticis 30. annis non absolvitur. 66. 67. 68. Quo-
modo successione feudum acquiratur, notatu digniora compendio referuntur.

55 **T**Ribus præcipuè modis feudum
constitui posse dicimus. I. In-
vestitura. II. Præscriptione, quæ
etiam teste Rosenth. *d. Tract. cap. 6.*
conclus. 1. investitura præsumpta dicitur.
III. Successione, ubi mox notandum oc-
currit, quod constitutio, & acquisitio
feudi promiscuè ab ipsis feudorum com-
pilatoribus usurpetur, ut patet *ex tit. 25.*
feud. 1. Re ipsa tamen diversa hi ter-
mini connotant: ita constitui feudum di-
citur per ipsam conventionem, sive
contractum feudalem, acquiri verò ipsa
actuali traditione, vel possessione. P.
Ranbeck *cap. 3. princ. d. Tract.* vel, si

mavis dicere cum Contio *Method. d.*
feud. quib. mod. feud. acquir. quod feu-
dum dicatur constitui per investituram,
acquiri verò per successione.

Est verò investitura in genere spectata 56
actus, quo dominus vasallo, vel ejus procu-
ratori fidelitatem promittenti vel per se,
vel per alium possessionem feudi concedit.
Et hæc, si vasallus actualiter in possessio-
nem rei feudalis inducatur, investitura
propria vocatur: sin verò solis verbis
fiat, cum actu tamen corporeo, ut lo-
quitur Zasius *part. 6. num. 6.* hoc est,
porrectione alicujus symboli, ipsam
collationem feudi designantis, investi-
tu-